viduriu datuotų degto molio plytų ir riedulių mūro pamatų fragmentai – iki pastatant bažnyčią šioje Vilniaus dalyje stovėjusių pastatų liekanos.

The complex of structures at the Bernadine monastery in Vilnius

The investigation at the Bernadine (St. Michael's) monastery, which was founded beside the Vilnius city defensive wall in the late 16th – early 17th century, is connected with putting this building complex in order and adapting it to new needs. The bulk of the investigation was conducted in the monastery's interior courtyard. 15th – early 16th-century finds were discovered in the earliest cultural layer horizon and the remains of a wooden construction oriented in the direction of the Bernadine church were discovered on a former slope in the S part of the courtyard. It is thought that this is part of the fortifications built in 1504 for protection against the Crimean Tartars. The 16th-century fortifications, a line that bulged to the S, probably ran W from the Kačerga (Vingriai) stream at the Hospitaller Brothers monastery and E to the brick Bernadine church, which had begun to be built in the early 16th century and was adapted to defence, or to the river Vilnia. This line of mixed construction fortifications could have been built at the site of earlier fortifications. The remains of 16th-century wooden hydraulic engineering equipment (this Vilnius location is damp) were discovered in an earlier cultural layer horizon in the S part of the courtyard. The next cultural layer horizon is connected with the construction of the Church of St. Michael in the late 16th – early 17th century. A large construction of bricks bound with clay was discovered; the paving is being treated as construction site decking. The upper cultural layer horizon was created in the 17th–20th century. The remains of a mid-16th-century brick building were discovered in the NW part near the Church of St. Michael. Stone paving, below which a 17th-century cultural layer horizon was excavated, was discovered at a depth of 1.5–1.7 m in the monastery's work yard.

Linas Girlevičius,
Robertas Žukovskis

Vilniaus Bernardinų vienuolyno ansamblis

2007 m. APC „Antiqua" atliko archeologinius tyrinėjimus ir žvalgymus Vilniaus Bernardinų vienuolyno ansamblyje, Maironio g. 8, 10. Tyrinėjimai atlikti Vilniuje, Maironio g. 10, Šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) bažnyčios (G204K1P) presbiterijos rūsiuose ir PR bokšte. Archeologiniai žvalgymai vykdyti prie tarp Šv. Onos bažnyčios (G204K2P) ir Kristaus laiptų koplyčios (G204K4P) esančios tvoros su vartais (G204K7P) pamatinės dalies, jos rekonstravimo metu. Tyrimai atlikti apie 80 m² plote, archeologiniai žvalgymai – apie 10 m² plote.

Po presbiterija įrengtose keturiose Bernardinų bažnyčios rūsio patalpose buvo žeminamas grindų lygis. Rūsys anksčiau naudotas – kurį laiką čia saugoti įvairiose bažnyčios vietose žemės darbų metu surasti žmonių kaulai. Žeminant grindų lygį nukastas apie 30 cm pilkos smėlėtos žemės sluoksnis, maišytas su kalkių skiedinio trupiniais, rieduliais, plytų duženomis, smulkiais sulaužytų žmonių

1 pav. Bernardinų bažnyčios rūsyje aptiktų kraigo čerpių fragmentai. R. Žukovskio nuotr.

Fig. 1. A ridged roof tile sherds discovered in the basement of the Bernadine church.

2 pav. Bernardinų bažnyčios rūsyje aptiktų kraigo čerpių fragmentai. R. Žukovskio nuotr.

Fig. 2. Ridged roof tile sherds discovered in the basement of the Bernadine church.

kaulų fragmentais. Po šiuo sluoksniu yra stambaus žvyro įžemis. Įžemyje, 30 cm gylio tranšėjose pakloti plastikiniai vamzdžiai. Tirtos rūsio V dalies patalpos viduryje surasta daug kraigo čerpių fragmentų. XIV–XVI a. pradžia datuojamos čerpės dengtos žalia glazūra. Čerpės (1–2 pav.) aptiktos kompaktiškai vienoje rūsio patalpos vietoje. Nėra aišku, kada jos čia pateko. Ar šiomis čerpėmis buvo dengta medinė Bernardinų bažnyčia, ar pirmoji (nebaigta statyti) mūrinė bažnyčia, ar į Š nuo bažnyčios buvęs, iki pastatant vienuolyną stovėjęs mūrinis pastatas (vėliau jame įrengta zakristija)? Tikėtina, kad čerpės atrastos ne pirmą kartą. Kitose rūsio patalpose archeologinių radinių nerasta. Rūsio patalpos 2 P dalyje ir patalpoje 4 atkasti iš plytų sudėtų grindų fragmentai. Patalpoje 2 grindinys aptiktas 1,9 m gylyje nuo viršutinio skliauto taško. Plytos gelsvos ir rausvos spalvos, su 4–5 išilginėmis braukomis, 26x14x6; 26x14,5x6; 26,5x14x 6,5 cm dydžio. Plytos dėtos tvarkingai – viena išilginė, viena skersinė plytų eilė.

Bernardinų bažnyčios PR bokšte buvo numatyta įrengti liftą. 5,7 m² dydžio patalpoje nukastas apie 20 cm storio pilkos smėlėtos žemės, griuvenų, kalkių skiedinio sluoksnis. Po juo atkastas netvarkingai iš plytų nuolaužų veikiausiai neseniai sudėtas grindinys (3 pav.). Archeologinių radinių virš jo nesurasta. Kadangi lifto nuspręsta neįrenginėti, tolesni žemės kasimo darbai bokšte nevyko.

Restauruotos mūrinės tvoros ilgis išorinėje (V) pusėje – 11,8 m. Tvoros ilgis vidinėje,

šventoriaus, pusėje – 10,8 m. Iš abiejų jos pusių iškastos 60–70 cm pločio tranšėjos. Kasta iki 50–60 cm gylio. Nuėmus grindinį, centrinėje dalyje sudėtą iš tašytų akmenų, o tvoros pakraščiuose – iš lauko riedulių, kastas tamsiai pilkos žemės sluoksnis. Jame gausu plytų duženų, kalkių skiedinio, riedulių. 20–30 cm gylyje atkasti 20–30 cm pločio pamatų išplatėjimai. Pamatas mūrytas iš raudonos spalvos, 28x?x7,5; ?x13x7,5; ?x15,5x7,5; ?x15x7 cm dydžio plytų. Plytos rištos rupiu baltos spalvos kalkių skiediniu. Tvoros pamato apačia nepasiekta. Kasant kultūrinį sluoksnį, susiformavusį tvoros, vartų statybos ir kiemo dangos keitimo metu, archeologinę vertę turinčių radinių bei žmonių kaulų neaptikta. Įžemis žemės darbų metu nepasiektas.

3 pav. Bernardinų bažnyčios PR bokšte atkastas plytų grindinys. R. Butrimaitės nuotr.

Fig. 3. The brick paving unearthed in the SE tower of the Bernadine church.

The Bernadine monastery complex in Vilnius

Approximately 80 m^2 was excavated in the basements of the Vilnius church of St. Francis of Assisi (Bernadine) and in the SE tower in 2007. A 30 cm thick layer of earth, which had formed above the former basement floor (brick) was excavated in 4 basement rooms under the presbytery. In all the rooms sterile soil composed of undisturbed gravel was reached. 14th – early 16th-century green glazed ridged roof tile sherds (Figs. 1–2) were discovered in room 1. Excavations were conducted down to the disorderly brickbat paving (Fig. 3) in the tower but went no deeper. The archaeological work near the Bernadine church's fence yielded no new information.

Linas Girlevičius, Robertas Žukovskis

Bonifratrų vienuolyno statinių ansamblis

2007 m. balandžio – 2008 m. sausio mėnesį APC „Antiqua" vykdė archeologinius žvalgymus Vilniuje, Daukanto aikštėje 1, Bonifratrų vienuolyno statinių ansamblio teritorijoje (G418K). Žvalgymai atlikti vykdant buvusio vienuolyno refektoriumo (G418K3) avarinės būklės likvidavimo ir restauravimo darbus. Pastatas ilgą laiką buvo negyvenamas ir apleistas. Dėl avarinės būklės nugriautas pastato PR kampas. Pamatų atkasimo, tvirtinimo ir sanavimo darbų metu archeologiniai darbai atlikti tiek pastato viduje, tiek išorėje. Žvalgytas apie 360 m^2 plotas.

1635 m. Vilniaus vyskupo Abraomo Vainos kvietimu į Vilnių iš Krokuvos atvykusiems vienuoliams bonifratrams perduota 1543 m.